

פרוטוקול מס' 26

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
ביום שני, כ"ט באדר ב' תש"ל (6.4.70) בשעה 9.00

ג כ ח נ:

חברי הועדה:
מ"מ היו"ר י. קורן
א. אנקוריון
ד. ארזי
מ. ביבי
מ. בן-פורת
ב. הלוי
ש. פרידמן
י.ה. קלינגהופר

מוזמנים:
סגן שר הפנים י. גולדשמידט
מ. שמגר - היועץ המשפטי לממשלה
א. שפט - היועץ המשפטי של משרד הפנים
י. היבנר - מטעם משרד הפנים
י. קרפ - מטעם משרד המשפטים

רשמה: ר. בלומרוזן

ס ד ר - ה י ר מ: חוק מרשם האוכלוסין (תיקון מס' 4), תש"ל-1970.

מצ"פ פותח את הישיבה.

מ"מ היו"ר י. קורן:

חוק משם האוכלוסין (תיקון מס' 4), תש"ל-1970

סגן שר הפנים ד"ר י. גולדשמידט: הסברתי במליאת הכנסת את המניעים להבאת הצעת החוק הזאת. בסעיף 26 לחוק משם האוכלוסין, תשכ"ה-1965, נאמר: "תקפה של תעודת זהות יהא 7 שנים מיום הוצאתה". כבר אז היה ברור שאי-אפשר לעמוד בדרישה זו ביום אחד, לפיכך, ניתנה תקופה של שלוש שנים או התקופה עד הבחירות לכנסת השביעית, הכל לפי המועד המאוחר יותר, ולאחר-מכן, היה צורך בארכה נוספת על-ידי תקנות-שעת-חירום, שתקפן יפוג ב-14 באפריל 1970.

התברר שהענין מגביל אותנו מדי ומחייב אותנו לנקוט פעולות רבות הדורשות הוצאות רבות - הן לגבי התעודות עצמן והן לגבי כוח-האדם הדרוש לפעולות אלה. כמו-כן, הדבר מטריח את הציבור לא במעט, ולא הכל לשם צורך אמיתי, כפי שמוסבר בדברי ההסבר לחוק. יש אנשים לגביהם תקופה של 7 שנים היא תקופה ארוכה למדי, בפרט בגיל הנעורים. יש אנשים שאינם משתנים כל-כך בתקופה של 7 שנים. אם כן, האחידות אינה לברכה ודורשת הוצאה ניכרת. העומס המינהלי על המשרד המבצע רב והטרחה והטרדה של הקהל ניכרות.

המחשבה הראשונה היתה להאריך את התקופה מ-7 שנים ל-10 שנים. בוועדת השרים לעניני חקיקה הובעה הדעה, שאם תקופה של 7 שנים אינה משרחת את המטרה מוטב לא להגביל את תוקף התעודה בכלל, אבל, היות ויש צרכים מעשיים להחליף מדי פעם בפעם תעודות, יש לתת אפשרות לשר הפנים, במסגרת חקיקת משנה - במקום מסגרת החקיקה הראשית הדורשת בכל-פעם אישור הכנסת - לקבוע, לפי הנסיבות, החלפת טוטליה של התעודות או החלפת סוגים מסויימים. בהצעת החוק נאמר: "... והוא רשאי לעשות כן דרך כלל או לסוגים לפי מועד הוצאתן של תעודות או גילם של בעליהן או לפי כל מבחן אחר". השר יוכל להודיע, שכל תעודה שהוצאה עד שנת 1951, לדוגמה, יש להחליף. כמו-כן, יוכל לקבוע את הצורך בהחלפת התעודות לפי גיל הבעלים של התעודות או לפי כל מבחן אחר - לא יכולנו ולא רצינו לומר שבשתי הדוגמות המנויות בסעיף - לפי מועד הוצאתן של תעודות או גילם של בעליהן - מיצינו את כל האפשרויות העשויות להיווצר במרוצת הזמן, אפשרויות שאיננו יכולים לחזותן מראש. ההצעה באה לתת חופש פעולה מסויים בענין זה, שכאשר יתפתחו תנאים חדשים, שהשר יוכל להציע החלפה של כל התעודות או חלק מן התעודות.

היות וכל חקנה לפי חוק זה טעונה אישור הוועדה הנכבדה הזאת - הביקורת של הכנסת אינה מתבטלת על-ידי-כך. בעת הדיון בכנסת, חברי-כנסת שונים העלו ספקות אם אפשר להחליט על החלפת תעודות לפי כל מבחן אחר. בתגובה לדברים אלה אמרתי, שהכוונה, לפי דעתנו, חיובית. אנחנו חייבים לעמוד על-כך שלא נהא מוגבלים בשתי סיבות או בכל מספר מוגבל של נסיבות. מוכרחה להיות התחשבות בנסיבות חדשות. אם זה הנוסח היחיד היכול להבהיר דבר זה או שיש נוסח שונה המבהיר אותה כוונה בלי לפגוע בחששותיהם של חברי-הכנסת - זה עומד כאן לדיון.

פרט לדברי הביקורת שהושמעו על-כך, שלאחר חמש שנים אנחנו עומדים על העובדה, שהחוק לפני חמש שנים, בנקודה זו, לא היה מוצלח - זו היתה נקודת הביקורת העיקרית וכך הדבר עומד. עיקרי הדברים ברורים.

י. ה. קלינגהופר: השתתפתי בקריאה הראשונה של הצעת-החוק. מלבד הדברים הקצרים שאמרתי אז, יש לי

כמה הערות:

אתחיל במלים "לפי כל מבחן אחר". על מלים אלה, כפי שרמז סגן השר, היתה ביקורת. אני חושש שמלים אלה יהיו פתח לאפליה בין סוגים שונים של בני-אדם, אם כי אני סומך על משרד הפנים שלא ירצה להפלות. אני גם סומך על ועדת החוקה, חוק ומשפט שאם יקרה דבר כזה, שלא תסמוך ידה על האפליה. יש בזה משום ערובה, אבל,

הדברים יכולים להראות על-פני החוק. החוק, אפילו מבחינה תיאורטית, אינו יכול לשמש יסוד לאפליה כלשהי בין סוגים שונים של בעלי תעודות. מאידך, אני מבין, שאם נמחוק את המלים "או לפי כל מבחן אחר" משרד הפנים יראה בכך צמצום שאינו מתקבל על הדעת. לפיכך, השאלה היא אם איננו יכולים למצוא נוסח פשרה. אולי על-ידי הוספת המלים "ובלבד שלא תהיה בכך משום אפליה" נוכל להרגיע את הרוחות.

לא הייתי המבקר היחיד בקריאה הראשונה. אם זכרוני אינו מטעני, אלה שדיברו אחרי אפילו הרגישו את ההסתייגות שלהם מן הסיפה יותר. אולי על-ידי הוספת המלים "ובלבד שלא תהיה בכך משום אפליה" אפשר למצוא מוצא מן הקושי. מלים אלה ישמשו גם כהדרכה מסויימת לשר הפנים בבואו להתקין תקנות ולועדת החוקה, חוק ומשפט בבואה לאשר את התקנות.

מבחינה ניטוחית, רצוני לשאול: מה ההבדל בין קביעת תקופת תקפן של תעודות זהות לבין קביעת פקיעת תקפן?

מלבד זאת, השר יקבל בחוק זה את הסמכות לקבוע בתקנות מועדים לעדכון תעודות זהות. האם סמכות זו לא היתה נתונה לו עד עכשיו? אם לא, האם הכוונה לתת לו סמכות מלבד קביעת תקופת תקפן של התעודות גם לחייב בתקנות, נניח, בעלי תעודות לבוא מדי שנה בשנה למרשם התושבים לשם בדיקת כל הפרטים, אם יש צורך לעדכןם או לא? איני חושד בשר שינצל סמכות זו לרעה וגם איני חושד בועדה שתאשר תקנות אם לא תהיינה מתקבלות על הדעת, אבל, אנחנו רוצים שהחוק יהיה כתוב כהלכה. איני יודע, אם בצורה סתמית כזאת נכון לקבוע את הסמכות לקביעת מועדים לעדכון. אולי הדבר חשוב מבחינה מעשית. אבקש הסבר.

לבסוף, אדוני היושב-ראש, במליאת הכנסת הרשימי לעצמי להביע משאלה, שבעת קבלת הצעת החוק הזאת נקבל תיקון נוסף, אותו תיקון שעליו דיברנו כאשר אישרנו את התקנות הקודמות בדבר הרישומים בתעודות הזהות. היתה בעיה, לאחר שנתעוררה השאלה, אם סעיף 27 נותן כיסוי מלא ובלתי ניתן לכל ערעור ולכל ספק בדבר הוספת פרטים בתעודה שאינם נבחינת פרטי רישום המנויים בסעיף 2, והרי הוספנו 4 פרטים כאלה. אז אמנם קיבלנו את ההסבר של היועץ המשפטי, על-כן, לא היו קשיים באישור התקנות, בחלקן זה. לא אומר שהיתה הבטחה פורמלית, אבל, הובעה נכונות, מצד משרד המשפטים, בבוא העת לקבל או להציע תיקון בחוק שיבהיר את הסוגיה בצורה כזאת שאיש לא יוכל להטיל ספק בסמכות לרשום בתעודות פרטים נוספים כאלה.

הבנתי מתשובתו של סגן השר, שאינו מתנגד לכך, אפילו תומך ברעיון הזה. העליתי זאת בקריאה הראשונה על-מנת שלא תועלה אחר-כך בועדה הטענה הפורמלית של "נושא חדש". אם בשם הממשלה נאמר, בקריאה ראשונה, שהממשלה מוכנה לכך, יש סיכוי, שאיש לא יטען טענה זו בועדה.

ג. ארזי:

הדבר המהותי בהצעת-חוק זו זה ענין תקפן של תעודות הזהות. בסעיף 26 לחוק מרשם האוכלוסין תשכ"ה-1965 נאמר במפורש: "תקפה של תעודת זהות היא 7 שנים מיום הוצאתה". הוראה זו היתה נכונה. יש להשאירה בחוק. יכול להיות שיש סיבות לכך שתקופה של 7 שנים אינה מספיקה ויש צורך בתקופה של 10 שנים; יכול להיות שיש סיבות לקבוע דווקא תקופה של 5 שנים. עלינו לשמוע את נימוקי משרד הפנים להארכת התקופה, אבל, התקופה צריכה להיקבע בחוק. קביעת התקופה בחוק יוצרת מצב של יתר ודאות מאשר קביעה כזאת מסקינת משנה, ודאות שהציבור יודע על-כך. בדרך-כלל תקנות קוראים פחות מאשר חוקים והן מתפרסמות פחות. בקשר לכתוב בחוק נאמר כבר, שאי-ידיעו החוק אינה הצדקה לעבירה. בשום מקום לא נאמר, שאי-ידיעת תקנה אינה הצדקה לעבירה. לא רק בעל תעודת הזהות צריך שתהיה לו ודאות אלא גם המטובנים עליו. אם יש לאדם תעודת זהות שהוצאה בשנת 1958 ונאמר בחוק שתקפה 7 שנים, נניח, ששוטר תופס אדם זה בשעה שהוא עובר עבירה והוא מגיש לו תעודה זו, השוטר יכול לומר לו: לפי החוק לתעודה שלך היה תוקף רק עד שנת 1965. מדוע עלינו לשנות את הדבר? למשרד הפנים יכולים להיות נימוקים מדוע תקופה של 10 שנים מתאימה יותר, אבל, יש לקבוע את התקופה בחוק.

אם הועדה תהיה בוועה שיש לקבוע את התקופה בחוק, האם יכולה לכתוב זאת בחוק על דעת עצמה או שהיא חייבת להחזיר את החוק לממשלה?

לגבי המלים "או לפי כל מבחן אחר" - אני מזדהה עם דברי חבר-הכנסת קלינגהופר.

ס. בן-פורת: לגבי קביעת התקופה - זה תפקיד שר הפנים ויש לתת לו סמכות לכך.

אשר לקביעת מועדים לעדכון, להחלפתן ולפקיעת תקפן - בסעיף 28 לחוק נאמר: (א) פקיד רישום ושאי לדרוש מבעל תעודת זהות שימציא אותה לו לשם ציון של שינוי בפרט רישום או כאשר התעודה נתבלתה או פקע תקפה או כשהתצלום שוב אינו מתאר כנכון את בעל התעודה. סעיף זה מבטיח את ענין העדכון, ההחלפה ופקיעת התוקף של התעודות. מדוע לא להסתפק בסעיף 26 רק בקביעה הנוגעת לתקופת תקפן של תעודות הזרות? לשם מה התוספות?

ב. הלוי: למלים "או לפי כל מבחן אחר" - חבר-הכנסת קלינגהופר הציע להוסיף את המלים "ובלבד שלא תהיה בכך משום אפליה". בעת הדיון בוועדת המשנה לחוקי יסוד ראינו את הפרובלמטיקה בין אפליה לבין הבחנה עניינית. ד"ר ידן הציע את הנוסח "טעם שאינו מן הענין".

אם תתקבל הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר להוסיף את המלים "ובלבד שלא תהיה בכך משום אפליה" הדבר יכול להרבות תביעות לבג"ץ וירבו להתפלפל אם האישור של ועדת החוקה, חוק ומשפט איננו נותן תוקף יתר לתקנה או לא, בגלל התוספת של המלים "ובלבד שלא תהיה בכך משום אפליה". נניח שייקבע, שהתעודות באזור גאוגרפי מסויים יוחלפו, נניח, שזה יהיה אזור ירושלים המזרחית, האם לא יהיה קל לטעון שיש בכך משום אפליה? יהיה קשה לבית-המשפט העליון להחליט אם הדבר נקבע באופן אובייקטיבי או שהיתה כוונה להפלות בין תושבים יהודיים וערביים. על-ידי התוספת המוצעת על-ידי חבר-הכנסת קלינגהופר לא נפתור את השאלה אלא נעביר אותה לבית-המשפט העליון ואולי נגרום ריבוי סכסוכים.

אני מציע למחוק את המלים "או לפי כל מבחן אחר". האם יהיה צורך במבחנים נוספים, למעשה? האם צפוי מבחן אחר?

האם יש כבר תכנית להתקנת תקנות? מה תכנן של התקנות המיועדות לבוא לוועדה?

ד. ארזי: חבר-הכנסת הלוי, מה דעתך לשאלה אם לקבוע את התקופה בחוק או בתקנות?

ב. הלוי: עקרונית הייתי חושב, שמוטב לא להעביר זאת לחקיקת משנה, אלא, לקבוע את הדברים בחוק - אלא אם נשתכנע שהדבר לא מעשי ויש להשאיר גמישות בידי משרד הפנים. בסופו של דבר, לא מדובר בזכויות מהותיות של האדם אלא בזכויות "תעודתיות". חבר-הכנסת תופיק טובי טען פעם, שלגבי הערבים, תעודת הזהות היא אחת מזכויות היסוד. יש אנשים שאינם אזרחים אבל, הם בעלי תעודת זהות. אם אפשר להפקיע לסוג כזה של אנשים תעודת זהות, זה דבר קשה ביותר.

א. אנטוניו: אני שלם עם ההצעה כפי שהיא מוצעת. לא הייתי נוקט רשות הדיבור אלמלא שמעתי את החשדנות הגדולה של חברי בוועדה. כבדהו וחשדהו זה עקרון חשוב; אין זה אומר, שיש לחפש דברים בזכויות מגדלת. בשבילי, עצם הוצאת תעודת זהות זה דבר טכני. אינני מבין מדוע רואה חבר-הכנסת ארזי קדושה בתקופה שנקבעה. אינני רואה בזה שום דבר של קדושה. הבעיות התעוררו בגלל העובדה שהתקופה נקבעה בחוק וצריך היה מדי פעם להאריך את התקופה והיה חשש שלפתע יפוג התוקף בכלל. זה נימוק משכנע מדוע צריך לקבוע את הדבר בתקנות. העובדה שהתקנות צריכות לקבל אישור ועדת החוקה, חוק ומשפט היא בלם מספק. ועדת החוקה, חוק ומשפט בודקת בשבע עיניים תקנות המובאות לאישורה.

חבר-הכנסת בן-פורת הסב את תשומת-לבנו
לסעיף 28 לחוק. שם מדובר על מקרים קונקרטיים, אינדיבידואליים, של
תעודת זהות שמתבלה, של פרט שיש לתקן. פה מדובר על תקנות הנוגעות לסוגי
אנשים.

אשר למלים "או לפי כל מבחן אחר" -
הייתי רוצה לשמוע הסבר בענין זה. איזה מבחן אחר יכול להיות.

אני תוסך בהצעה כפי שהיא מוצעת.

ש. פרידמן:
אם נקבל את הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר
להוסיף את המלים "ובלבד שלא תהיה בכך
משום אפליה" במידה מסויימת נזמין השדות לגבי חוקים אחרים בהם לא הודגש
ענין זה. זה נושא שכדאי לתת עליו את הדעת. אפשר אולי לכתוב: "או לפי
כל מבחן אחר המחוייב לפי הענין". ייתכן מאוד, שנוסח כזה היה פותר את
הבעיה. איני יכול לתאר לעצמי, שועדת החוקה, חוק ומשפט לא תשים עיניה
על תקנות שיוצעו לה לאישור ותראה אם יש בהן נקודות חומרה כפי שכאן חברים
חששו.

מ. שמגר:
בסעיף 26 בנוסחו הקיים נאמר: "תקפה
של תעודת זהות יהא 7 שנים מיום הוצאתה".
הארכנו את התוקף עד 14 באפריל 1970. השאלה היא: מה יקרה ב-14 באפריל?
עשוי להיות מצב, שיגידו, שסעיף 26 קבע תקופה של 7 שנים ושלושה חודשים
לגבי התעודות שהיו בתוקף. אנחנו קובעים שהסעיף מתבטל, אבל, לא נאמר,
באופן פוזיטיבי מה תוקף התקנות הקיימות. עשוי להיווצר חלל בקשר לתוקף
התעודות. אפשר לקבוע הוראה, שתעודות שהוצאו לפני תחילתו של חוק זה,
תקפן לתקופה נוספת. לא הייתי רוצה ליצור ב-14 באפריל חלל.

אשר לנוסח המוצע - נשאלה כאן השאלה
לשם מה דרושה לשר הפנים הסמכות לקבוע מועדים לערוך, החלפה וכו' כאשר
קיים סעיף 28 לחוק. בסעיף 28 מדובר על סמכות אישית, פרסונלית. פקיד
הרישום יכול לפנות לבעל תעודת זהות מסויימת ולדרוש להחליפה מן הסיבות
המנויות בסעיף. פה מוצע, ששר הפנים יוכל להגיד, לדוגמה, שכל התעודות
שהוצאו עד שנת 1960, בטלות. פה מוצע לתת סמכות להוראה כללית, לא כאשר
קרה משהו לתעודת זהות מסויימת, אלא, מתוך הערכה כללית, לדוגמה, שתוך
מספר שנים קורה משהו לתעודות הזרות.

לשאלה שעורר חבר-הכנסת ארזי - למעשה,
משרד הפנים הציע לקבוע תקופה של 10 שנים. ועדת השרים לעניני חקיקה
חשבה, שאי-אפשר לדעת מה יקרה ולא כדאי להיות כבולים על-ידי דבר שלא
בדקו אותו. פעם היו תעודות קרטון. כיום יש תעודות מחומר פלסטי.
ועדת השרים לעניני חקיקה חשבה, שאם תקופה של 7 שנים לא היתה מציאותית,
לא כדאי לקבוע תקופה, כדי שלאחר-מכן יצטרכו לבוא עם תקנות שעת חירום
להארכת התקופה. אי הרצון לקבוע תקופה בחוק נובעת מכך שכל תקופה שתיקבע,
למעשה, שרירותית.

ר. ארזי:
משרד הפנים יצטרך להציע בתקנות תקופה
מסויימת. אם הדבר ייכתב בחוק, הציבור
יידע על-כך.

מ. שמגר:
איש בציבור לא ידע שתקפן של תעודות
הזרות עומד לפקוע. אין שוני, מבחינת
ידיעת הציבור, בין מה שכתוב בחוק לבין מה שכתוב בתקנות. אפשר להפיץ
את הדברים בצורה יעילה במסגרת ציבורית הפרסום הממשלתיים.

בניח, שצריך להחליף את התעודות וקיימת
שנת חסכון ומשרד הפנים יאמר: המבצע יעלה 2 מיליון לירות. המשרד
יבוא לוועדה ויבקש לדחות את החלפת התעודות בשנה. הגמישות כאן אינה על
חשבון הודאות ולא על-חשבנות הפיקוח הפדלמנטרי. לפיכך, אין לקבוע את
התקופה באופן שרירותי בחוק עצמו.

לא הייתי רוצה, שדווקא לגבי תעודות
זהות נחדש את הענין של איסור אפליה. אמירה כזאת כאן זורקת אור על
מקומות אחרים בהם לא נאמר דבר כזה.

לו היה מדובר בשיקול-דעת של שר בלבד, אפשר היה לטעון שזה יכול להתפתח לשירות מיניסטריאלית, מה גם שהמדובר בנושא עדין, אבל, חזקה על ועדת החוקה, חוק ומשפט שתברוק ענין זה. כדאי אולי להדגיש כאן את העובדה שהדבר יאושר על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט. אולי כדאי להוסיף אחרי המלים "או לפי כל מבחן אחר" את המלים: שאושר על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט. אני אומר זאת מבחינת סכנת האיפה ואיפה. אם יחליטו להחליף תעודות זהות באזור מסויים, יכולים להיות רבים שירצו לטעון שזו אפליה. היו גם כאלה שטענו שהעובדה שמספרי המכוניות בעיר העתיקה מתחילים במספר 630 אף היא אפליה. לפיכך אין לקבל את התוספת ובלבד שלא תהיה בכך משום אפליה. אפשר להסתפק בתוספת שאושר על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט.

להצעת חבר-הכנסת קלינגהופר - איני חושב שיש לטעון "נושא חדש" לגבי הצעתו. אפשר להוסיף בסעיף 25 את המלים: "או כל פרט אחר שנקבע בתקנות".

י.ה. קלינגהופר:
לענין התוספת ובלבד שלא תהיה בכך משום אפליה - לא אניש הסתייגות בענין זה. יש כאן רגישות פוליטית מסויימת הנוגעת לשכבות מסויימות של האוכלוסיה. לא הייתי רוצה לעשות מזה ענין שאחרים יקפצו על העגלה וינצלו את הענין. שיעשו זאת על דעת עצמם. אבל, בפורום סגור יותר אני רוצה להגיב על הענין. איני חושב, שאם יוזכר ענין האפליה, שתהיינה לכך השלכות לגבי חוקים אחרים בהם לא מוזכר הענין. בחוק שירות התעסוקה יש סעיף מיוחד לענין האפליה ואיש לא השתמש בסעיף זה כדי לטעון: משום שכאן זה כתוב צריך לפרש שבכל מקום שזה לא כתוב האפליה מותרת.

התוספת הזאת, מבחינה יורידית, אמנם מיותרת, כי ממילא התקנות טעונות אישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, אבל, מבחינה פסיכולוגית זה יכול להוסיף בכיוון הרצוי.

אם לא מתקבלת הצעתי, הייתי לפחות מבקש לקבל את הנוסח: "או לפי כל מבחן כללי אחר". הכלליות של המבחן ממילא נובעת מהמלה "לסוגים", אבל, הייתי חוזר על זה כאן כשם שנחזור כאן על העובדה שזה באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט. גם מבחן גיאוגרפי הוא מבחן כללי. בנוסח זה יהיה כיסוי למבחן גיאוגרפי.

סגן שר הפנים ד"ר י. גולדשמידט: נתבקשתי לתת דוגמות למבחנים אחרים. סוג הכריכה, לדוגמה, לא נזכר בשתי הדוגמות המצויינות בסעיף. זה, ברגע זה, הגורם בגללו אנחנו מנקשים להחליף את התעודות שהוצאו עד שנת 1958, בערך. במקום הפנקס הקיים עתה, אולי צננהיג, במשך הזמן, כרטיס עטוף חומר פלסטי. אלה שתי דוגמות שאינן נזכרות בסעיף.

י. היננר:
יש לקחת בחשבון דברים שצריכים בצורה זו או אחרת להיות מכוסים בחוק. המלים "או לפי כל מבחן אחר" באות גם לכסות מקרה שלשם בהירות ההסברה לקהל יש צורך בהודעות שלא תהיינה ארוכות מדי ולא יקרות מדי ושתוכלנה להביע מה שאנחנו רוצים להביע.

חבר-הכנסת הלוי שאל אם יש כבר הצעות תקנות. לגבי המקרה הדחוף העומד עכשיו הכינונו כבר תקנות. במקום לצאת לקהל עם הודעה ארוכה ומסורבלת האומרת: כל אדם המחזיק תעודה שהוצאה בתאריכים אלה ואלה - ואז תתעורר השאלה אם בכל המקומות הוצא סוג מסויים של תעודות באותם תאריכים; יכול להיות שבמקומות אחרים היו שאריות שהוצאו בתקופה מאוחרת יותר - נצא בהוראה ברורה, שכל מי שיש לו תעודה מדגם קרטון חייב להחליפה. אנחנו חייבים להבטיח לעצמנו מבחן עממי.

דבר נוסף. החשיבות בקביעה של הדבר בתקנות היא בחסכון. לה היינו צריכים להחליף עכשיו את כל התעודות, זה היה עולה הרבה מאוד. דחינו את מועד החלפת התעודות. מישהו הזכיר כאן שיכולה להיות שנת חסכון. זה בדיוק מה שקרה השנה.

רצינו לדחות הוצאת התעודות עד-אשר נוכל לספק את התעודות בצורה אוטומטית יותר שתחסוך כסף למדינה וטרחה לקהל.

אשר למלים "ומועדים לעדכון" -

הכוונה היא, שלמרות פקיעת התוקף של תעודות מסוימות נרצה לשמור את האפשרות שתעודות שמצבן עדיין משקף את התמונה, שאפשר יהיה, על-ידי הטבעת חותמת להאריך את תוקף התעודה ובזה לתת עדכון לשלוש שנים נוספות בלי לחייב את האיש להחליף את התעודה. זה שוב למען חסכון ומניעת טרחה מן הקהל.

ג. ארזי:

אני מציע, שבהצעת-החוק יהיו שלושה סעיפים: 1. תקפה של תעודת זהות היא 10 שנים מיום הוצאתה. 2. שר הפנים רשאי לקבוע בתקנות את תקופת תקפן של תעודות זהות ומועדים לעדכון, להחלפתן ולפקיעת תקפן, והוא רשאי לעשות כן דרך כלל או לסוגים לפי מועד הוצאתן של תעודות או גילם של בעליהן. אני מקבל בתום לב את הדוגמות שהובאו כאן, אבל, יש לראות את האפקט של הדברים. הערבים יכולים לטעון שבמלים "או לפי כל מבחן אחר" היתה כוונה שהלאום יהיה מבחן. אין ספק שיהיו כאלה שיפרשו זאת כך.

אשר לדוגמות שהובאו כאן, אפשר אולי להוסיף את המלים: או מטעם הצורך לשוות לפנקס צורה אחרת.

בסעיף השלישי תהיה הוראה שעה שתתן חשובה למה שאמר היועץ המשפטי.

מ"מ היו"ר י. קורן: יש נעיה עקרונית: האם לקבוע מועד בהצעת-החוק או לא.

ה צ ב ע ה

ההצעה לקבוע את תקופת תקפן של תעודות הזהות בחוק - לא בתקבלה.

(המתייגות לחבר-הכנסת ר. ארזי)

מ"מ היו"ר י. קורן: יש הצעה של חבר-הכנסת קלינגהופר לכתוב "לפי כל מבחן כללי" אחר.

המלה "כללי" אינה מוסיפה דבר. מ. בן-פורת:

אם ייאמר "כל מבחן כללי אחר" האין לפרש זאת כך שזה צריך לחול על כל תעודות הזהות? א. שפט:

המלה "כללי" אינה אומרת דבר. החשש הוא מאפליה של סקטור והמלה "כללי" אינה מונעת זאת. מ. שמגר:

במקום "לפי כל מבחן אחר" אני מציע: "או מסיבות טכניות כלשהן". ג. ארזי:

סגן שר הפנים ד"ר י. גולדשמידט: המלה "כללי" אינה מוסיפה דבר. היא לתפארת המליצה בלבד. המלה "כללי" גם אינה מתיישבת עם המבחנים החלקיים המוזכרים בסעיף. מתקבלת יותר ההצעה "או לפי כל מבחן אחר שיאושר על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט".

מ"מ היו"ר י. קורן: נצניע את ההצעה לכתוב "או לפי כל מבחן אחר שיאושר על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט" מול הצעת חבר-הכנסת ארזי "או מסיבות טכניות כלשהן".

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להוסיף אחרי המלים "או לפי כל מבחן אחר" את המלים "שיאושר על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט" - רוב

בעד ההצעה לכתוב במקום "או לפי כל מבחן אחר" את המלים "או מסיבות טכניות כלשהן" - 1

ההצעה להוסיף אחרי המלים "או לפי כל מבחן אחר" את המלים "שיאושר על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט" - נתקבלה (הסתייגות לחבר-הכנסת ר. ארזי).

מ"מ היו"ר י. קורן:
היועץ המשפטי קיבל את הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר לתקן את סעיף 25 באופן שאפשר יהיה לרשום פרטים נוספים בתעודות הזרות.

הוחלט:
להוסיף סעיף בו ייאמר: "בסעיף 25 לחוק מרשם האוכלוסין תשכ"ה-1965 (להלן החוק העיקרי) אחרי הכנסת יבוא: ופרטים נוספים שייקבעו בתקנות".

מ. שמגר:
אני מציע להוסיף הוראת מעבר בנוסח זה: "תעודת זהות שהיתה בתוקף ערב קבלתו של חוק זה בכנסת תהיה בתוקף כל עוד לא נקבע אחרת בתקנות לפי סעיף 26 לחוק העיקרי".

ה צ ב ע ה

ההצעה להוסיף הוראה מעבר בנוסח זה: "תעודת זהות שהיתה בתוקף ערב קבלתו של חוק זה בכנסת תהיה בתוקף כל עוד לא נקבע אחרת בתקנות לפי סעיף 26 לחוק העיקרי" - נתקבלה.

א. שפטי:
אם מטעמים טכניים לא יובא החוק לקריאה שניה ושלישית עד ה-14 לחודש, אנחנו מבקשים אפשרות לכתוב, שתקפו של החוק ביום קבלתו בכנסת.

מ. שמגר:
אם כן, יש לכתוב, שתקפו של החוק מיום 14 באפריל 1970.

מ"מ היו"ר י. קורן:
עליכם לסמוך על יושב-ראש הועדה שיביא את החוק לקריאה שניה ושלישית לפני ה-14 באפריל 1970.

י.ה. קלינגהופר:
אם יושב-ראש הועדה יפנה ליושב-ראש ועדת הכנסת בבקשה לשחרר את החוק הזה מן ההגבלה של המועד למהנחה עד הקריאה השנייה והשלישית, תוכל הקריאה השנייה והשלישית להתקיים מחר אחר הצהריים.

מ"מ היו"ר י. קורן:
ייעשה מאמץ שהחוק יובא לקריאה שניה ושלישית מוקדם ככל האפשר.